

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสินค้าและบริการของตลาดขายของฝากทำเทียบเรือประมงอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและวัดระดับความพึงพอใจ เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตลาดขายของฝากทำเทียบเรือประมงอ่างศิลา จึงต้องอาศัยการศึกษาทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ ของนักวิชาการ ตลอดจนผู้รู้ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การวิจัยด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. สมมติฐานการวิจัย
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย
6. นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความหมายความพึงพอใจ

ความหมายความพึงพอใจหรือความพอใจ ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้

หลายความหมาย ดังนี้

คำว่า พอใจ ตามคำจำกัดความ ของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2538, หน้า 577)

หมายถึง สมใจ ชอบใจเหมาะ

มอร์ส (Morse, 1964, p. 27 อ้างถึงใน วรณี บันเทิง และคณะ, 2533, หน้า 24) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่สามารถลดความตึงเครียดของมนุษย์ให้น้อยลง และความตึงเครียดนี้เป็นผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมาก จะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้อง เมื่อใดความต้องการได้รับการตอบสนองความตึงเครียดจะน้อยลงหรือหมดไปทำให้นมนุษย์เกิดความพึงพอใจ

วรูม (Vroom, 1964 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 9) กล่าวว่าทัศนคติ และ

ความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้เพราะทั้งสองคำนี้ หมายถึง ผลที่จะได้จากที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทักษคติ ด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพพึงพอใจในสิ่งนั้น ทักษคติ ด้านลบ แสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจนั่นเอง

เดวิส (Davis, 1967, p. 81 อ้างถึงใน จรรยา ศิริพร, 2537, หน้า 14) ได้กล่าวถึงความพอใจว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลเมื่อความต้องการพื้นฐานทั้งร่างกาย และจิตใจได้รับการตอบสนอง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นความพยายามที่จะจัดความตึงเครียดหรือความกระวนกระวาย หรือภาวะไม่ได้ดุลยภาพในร่างกาย เมื่อสามารถจัดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวออกไปได้ มนุษย์ ย่อมจะได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ต้องการ

แชปปลิน (Chaplin, 1968 อ้างถึงใน สมพร ตั้งสะสม, 2537, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นความรู้สึกของผู้ที่มารับบริการต่อสถานบริการนั้น ๆ

วอลเลสเทน (Wallestein, 1971 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 9) กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

วอลแมน (Wolman, 1973, p. 283 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 10) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกมีความสุขเมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (Goals) ความต้องการ (Want) หรือแรงจูงใจ (Motivation)

วูดไซด์, เฟรย์ และดาลี (Woodside, Frey & Daly, 1989 pp. 5-17 อ้างถึงใน บุญกร พงษ์สวัสดิ์, 2538, หน้า 31) ได้ให้คำจำกัดความของความพึงพอใจไว้ว่าความพึงพอใจเป็นทัศนคติของผู้รับบริการที่ตอบสนองต่อประสบการณ์ที่รับจากการบริการ

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2515 อ้างถึงใน สุวนิช ศิลาอ่อน, 2538, หน้า 22) กล่าวว่าความพึงพอใจหมายถึง ทัศนคติในทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นความพอใจในการปฏิบัติต่อสิ่งนั้น

กิตติมา ปริติลล (2524 อ้างถึงใน สุวัฒน์ บุญเรือง, 2545, หน้า 10) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจต่อองค์ประกอบ และสิ่งจูงใจต่าง ๆ ของงาน และได้รับการตอบสนองความต้องการ

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2526) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นการให้ค่าความรู้สึกของคนเรามีความสัมพันธ์กับโลกทัศน์เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อม ค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึกดี – เลว พอใจ – ไม่พอใจ สนใจ – ไม่สนใจ เป็นต้น

หลุย จำปาเทศ (2533) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความต้องการ (Need) ได้บรรลุเป้าหมาย พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะมีความสุข สังเกตได้จากสายตา คำพูดและการแสดงออก

ชรีณี เดชจินดา (2530) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุมุ่งหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

อารี เพชรสุต (2530, หน้า 49 – 50) ได้กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจในการทำงานไว้ว่า “ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่องาน และผู้บังคับบัญชา เป็นอารมณ์พึงพอใจ สบายใจที่เกิดจากประสบการณ์ความพึงพอใจและความสบายที่มีผลมาจากงานนั้น ได้ทำให้ความต้องการทางร่างกาย และจิตใจได้รับการตอบสนอง”

สมบัติ ธรรมยง (2533, หน้า 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ปฏิบัติทางอารมณ์ที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความสบายใจต่อการกระทำและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องกระทำตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย หรือด้วยความคิดริเริ่มของตนเองที่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

นฤมล มีชัย (2535, หน้า 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบทำงานนั้น ๆ ด้วยใจรัก มีความกระตือรือร้นในการทำงาน พยายามตั้งใจทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพสูงสุด มีความสุขกับงานที่ทำ และมีความพอใจเมื่องานนั้นได้ผลประโยชน์ตอบแทน

กุสุมา ลมเชย (2537, หน้า 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติที่เป็นไปในทางบวก

ธงชัย สันติวงษ์ (2539, หน้า 389) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานว่า หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดจากการได้ตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างดี หรือสมบูรณ์ที่สุด สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจของมนุษย์มักจะได้แก่ทรัพยากรหรือสิ่งเร้า การวิเคราะห์ระบบความพึงพอใจ คือ การศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นสิ่งที่ต้องการที่จะให้เกิดความพึงพอใจ และความสุขแก่มนุษย์ ความพึงพอใจจะเกิดได้มากที่สุด เมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่ามีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ความพึงพอใจ” ต่าง ๆ กันไป ในการศึกษาชิ้นนี้จะให้ความหมาย ซึ่งสรุปความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเชิงประเมินค่า ซึ่งจะเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจนี้ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทัศนคติอย่างแยกกันไม่ออก โดยความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกของทัศนคติ ซึ่งไม่จำเป็นต้อง

แสดงหรืออธิบายเชิงเหตุผลเสมอไปก็ได้ กล่าวโดยสรุปแล้วความพึงพอใจเป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นที่แสดงผลออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมินโดยบ่งบอกถึงทิศทางของผลการประเมินว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวกหรือทางลบ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือ เฉย ๆ ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นนั้นก็ได้ โดยมีปัจจัยดังต่อไปนี้

1. สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคม
2. บรรยากาศ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. ราคาสินค้า
4. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค เช่น ห้องน้ำ ถึงขยะ สถานที่จอดรถ
5. มีอาหาร และสินค้าพื้นบ้าน ที่หลากหลาย จัดทำโดยชุมชน
6. มีการนำทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ในชุมชนมาแปรรูปเป็นสินค้าที่ระลึก
7. มีการอนุรักษ์ ที่เป็นกันเองของคนในชุมชน และผู้นำชุมชน

เชลลีย์ (Shelly, 1975, pp. 252-268) สรุปทฤษฎีความพึงพอใจไว้ว่าเป็นทฤษฎีว่าด้วยความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทุกชนิดของมนุษย์จะต้องอยู่ในกลุ่มความรู้สึกทั้งสองแบบนี้ ความรู้สึกทางบวก คือ ความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ กล่าวคือเป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก จะเห็นได้ว่า ความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวก อื่น ๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความสุข มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้ง 3 นี้ เรียก ระบบความพึงพอใจ โดยความพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ ความพอใจสามารถแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกทางบวกแบบต่าง ๆ ได้ และความรู้สึกทางบวกนี้ยังเป็นตัวช่วยให้เกิดความพึงพอใจเพิ่มขึ้นได้อีก สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึก ความคิด เห็นหรือความพอใจแก่มนุษย์ได้แก่ ทรัพยากร (Resource) สิ่งเร้า (Stimuli)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2540) ได้กล่าวถึง ความพอใจไว้ว่า สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึก ความคิดเห็นหรือความพอใจแก่มนุษย์ ได้แก่ ทรัพยากรหรือสิ่งเร้า การวิเคราะห์ระบบความพอใจ คือการศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นที่ต้องการที่ทำให้เกิดความพอใจและความสุขแก่มนุษย์ ความพอใจจะเกิดได้มากที่สุด เมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน แต่เนื่องจากทรัพยากรในโลกนี้มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นความพอใจจะเกิดขึ้นได้มากที่สุด เมื่อมีการจัดการทรัพยากรอย่างถูกต้องเหมาะสม

สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นทรัพยากรของระบบความพอใจอย่างหนึ่ง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพสามารถศึกษาได้อย่างชัดเจน เมื่อแยกออกเป็น การตอบรับ (Response) และปฏิกิริยา (Reaction) ของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปฏิกิริยาต่อสภาพแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพหรือสรีระ ซึ่งสามารถวัดได้ง่าย เช่น การเปลี่ยนแปลงของอัตราการเต้นของหัวใจ อุณหภูมิของร่างกาย ฯลฯ ในขณะที่การตอบรับ หมายถึง การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งรวมเรียกว่า การตอบรับทางสังคม จิตวิทยา และพฤติกรรม (Social – psychological and Behavioral Response) ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการตอบรับในสภาพแวดล้อมทางกายภาพได้แก่

1. ลักษณะของบุคคลผู้ตอบรับสภาพแวดล้อม
2. ลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ทำให้เกิดการตอบรับ
3. การรับรู้ของบุคคล
4. การประเมินสภาพแวดล้อมของบุคคล
5. พฤติกรรมของบุคคลเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม

ปัจจัยที่ 2 กลุ่มแรก เป็นสิ่งที่ป้อนเข้าระบบโดยลักษณะของบุคคลรวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ด้านประชากรศาสตร์ พื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ และรูปแบบวงจรกิจชีวิต ส่วนปัจจัย 4 กลุ่มหลังเป็นผลที่ส่งออกมาจากระบบ การที่บุคคลจะรับสภาพแวดล้อมใด ๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพและมาตรฐานของบุคคลนั้น การประเมินผลความพอใจในกายภาพของบุคคลมาจากการรับรู้ พฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคลก็เกิดจากการรับรู้ การประเมินผลการแสดงออกนี้จะสะท้อนว่าบุคคลนั้นมีความพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นหรือไม่

วรินทร์ สีนสูงสุด และวันทิพย์ สีนสูงสุด (2541) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความสามารถของผลิตภัณฑ์ที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า ซึ่งความพึงพอใจจะเกิดขึ้นหลังจากการซื้อสินค้าหรือบริการ ความพึงพอใจขึ้นอยู่กับความรู้ต่อการปฏิบัติงานของผลิตภัณฑ์ โดยถ้าการรับรู้ต่อการปฏิบัติงานของผลิตภัณฑ์เป็นไปตามที่คาดหวังแสดงว่าลูกค้าพึงพอใจ แต่ถ้าไม่เป็นไปตามที่ลูกค้าคาดหวังไว้แสดงว่าไม่พึงพอใจ

ความพึงพอใจยังรวมถึงการสนองตอบลูกค้าในสิ่งที่เขาต้องการจริง ๆ ขณะที่เขาต้องการและในวิถีทางที่เขาต้องการ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการสนองความจำเป็นของลูกค้าซึ่งอาจทำการจัดระดับความพึงพอใจได้ 3 ระดับ คือ

- ระดับที่ 1 การสนองตอบความจำเป็นของลูกค้า
- ระดับที่ 2 สอนความคาดหวังของลูกค้าในวิถีทางที่อยากกลับมาใช้บริการอีก
- ระดับที่ 3 สอนเกินความคาดหวังของลูกค้า โดยทำมากกว่าที่ลูกค้าจะคาดถึง

สิ่งสำคัญในการสนองความต้องการของลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ คือ ทำการค้นหาลูกค้ามีความต้องการหรือมีความจำเป็นอะไร แล้วจึงสนองความต้องการและความจำเป็นนั้น ซึ่งระดับความต้องการของลูกค้าแต่ละคนจะแตกต่างกัน แต่ความต้องการพื้นฐานยังคงคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าลูกค้าจะเป็นบุคคลใดก็ตาม ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจประกอบด้วย

1. ความต้องการในตัวสินค้าหรือบริการ ซึ่งลูกค้าคาดหวังที่จะได้รับสินค้าที่ตรงกับความต้องการ และบริการที่รวดเร็ว สินค้าหรือบริการไม่บกพร่อง เสียหาย หรือชำรุด ซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ลูกค้าสนใจ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยด้านราคาแล้ว ถือว่ามีความสำคัญมากกว่าปัจจัยด้านราคา

2. ราคา เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ หากเป็นสินค้าที่มีจำนวนมากจะมีผลมากกว่าสินค้าที่มีจำนวนน้อย

3. คุณภาพและความเชื่อถือได้ ลูกค้าคาดหวังว่าสินค้าหรือบริการที่เขาซื้อไปจะมีคุณภาพสูง และสามารถที่จะเชื่อถือได้

4. การส่งมอบสินค้า ซึ่งผู้ให้บริการต้องมีการส่งมอบที่ตรงเวลา เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และกรส่งมอบนั้นต้องทำด้วยความมีประสิทธิภาพ ไม่เกิดความบกพร่อง

5. การบริการหลังการขาย เมื่อลูกค้าได้ทำการซื้อสินค้า หรือใช้บริการแล้ว ลูกค้าย่อมมีความคาดหวังว่า หากเกิดปัญหากับสินค้าหรือบริการที่ได้รับ ลูกค้าจะได้รับความช่วยเหลือ และการแนะนำอย่างดี

6. สถานที่ ลูกค้าย่อมมีความคาดหวังว่าจะได้รับความสะดวกสบายในการซื้อสินค้าหรือการรับบริการ ทั้งนี้รวมถึงบรรยากาศในการซื้อสินค้าและการรับบริการด้วย

Kotler (2000) กล่าวว่าความพึงพอใจ คือระดับความรู้สึกชอบบุคคลที่เกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้คุณค่าที่ได้รับจากสินค้า หรือบริการกับความคาดหวังของแต่ละบุคคล ก่อนที่จะใช้หรือได้รับสินค้า หรือบริการนั้น ๆ

เมื่อพิจารณาจากความหมายตลอดจนแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่นักวิชาการต่าง ๆ ได้อธิบายไว้จะพบว่า "ความพึงพอใจ" เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ซึ่งไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลได้คาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดไว้อย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากเมื่อได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ หรือได้รับน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยหมายถึงปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของการท่องเที่ยว หากองค์ประกอบการท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นไปตามที่นักท่องเที่ยวได้คาดหวังไว้

นักท่องเที่ยวจะเกิดความพึงพอใจขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากองค์ประกอบการท่องเที่ยวไม่เป็นไปตามที่นักท่องเที่ยวได้คาดหวังไว้ย่อมไม่เกิดความพึงพอใจขึ้น

แมคคอมมิก และแดเนียล (Mc Cormick & Daniel, 1997 อ้างถึงใน กฤษณะ สันธุเดช 2538, หน้า 20) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการด้านพื้นฐาน (Basic Need) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์ และสิ่งจูงใจ (Incentive)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

Robert and Charles (1986) การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึงผลรวมของประสบการณ์และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจ รัฐบาลและชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้าน ในกระบวนการที่ดึงดูดใจ และต้อนรับนักท่องเที่ยว และผู้มาเยือนอื่น ๆ

นิคม จารุมณี (2536) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการคือ เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ในการเดินทาง เช่น การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม สถานขายอาหารและเครื่องดื่ม ร้านค้าของที่ระลึก สถานบันเทิง สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการบริการต้อนรับนักท่องเที่ยว

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2522 (2522) ได้กำหนดขอบเขต และความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง อุตสาหกรรมใด ๆ ที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทั้งภายใน และภายนอกราชอาณาจักรไทย โดยมีค่าตอบแทนและหมายรวมถึง ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรมนักท่องเที่ยว สถานบริการ และสถานที่ตากอากาศสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจการกีฬาสำหรับนักท่องเที่ยว และการดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดง การออกร้าน การโฆษณาเผยแพร่ หรือดำเนินการอื่นใด โดยมีความมุ่งหมายเพื่อชักนำหรือส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยว

ประเภทของการท่องเที่ยว

ในการจำแนกถึงที่หมายปลายทาง ทางการท่องเที่ยว (Type of Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว สามารถแบ่งเป็นประเภทของประสบการณ์ (Travel Experience) ที่นักท่องเที่ยวได้รับออกเป็น 7 ประเภท (Smith, 1977 อ้างถึงใน กฤษณะ สันธุเดช, 2538, หน้า 35) คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อที่จะสังเกตการ แสดงออกทางวัฒนธรรม และแบบแผนการใช้ชีวิตของประชากรต่างเผ่าพันธุ์ ซึ่งรวมไปถึงการไป เยือนบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ และการเข้าร่วมพิธีทางศาสนา
 2. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสชีวิต และบางกรณีก็เข้าไปร่วมใช้ชีวิตเก่า ๆ ที่ได้สูญหายไปแล้ว หรือสัมผัสในท้องถิ่นเก่าที่มีสีสัน ดึงดูดใจ เช่น งานเทศกาลเครื่องแต่งกายตามประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น
 3. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในด้าน ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถาน และแหล่งโบราณคดีที่เป็นความรุ่งเรืองของอดีต อาจเป็นการเยือน อนุสรณ์สถาน วัด วัง การแสดงแสง-เสียง เหตุการณ์สำคัญในอดีต เป็นต้น
 4. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) คคือการท่องเที่ยวเพื่อชาติ พันธุ์ กล่าวคือดึงดูดนักท่องเที่ยวมาจากแดนไกล แต่จะเน้นสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ที่เป็น ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมากกว่าที่จะเน้นชาติพันธุ์มนุษย์ การกลับคืนสู่ธรรมชาติ และการชื่นชม ต่อความสัมพันธ์ของผู้นกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในกลุ่มนี้
 5. ท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (Recreational Tourism) เป็นการเข้าร่วมแข่งกีฬา การ อาบแดด การสมาคมกันในสิ่งแวดล้อมที่ผ่อนคลายจิตใจ เช่น ชายหาด สนามกอล์ฟ การส่งเสริม การท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนหย่อนใจโดยเฉพาะ
 6. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) ได้แก่การประชุม การพบปะกัน หรือการ สัมมนา ซึ่งมักจะรวมเอาการท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ เข้ามาไว้ด้วย เมื่อมีการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ เกิดขึ้นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีการท่องเที่ยวได้หลายประเภท บางแห่งเป็นทั้งแหล่ง ท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมแล้วแต่นักท่องเที่ยวจะต้องการอะไร
 7. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเป็นรางวัล แก่พนักงาน เพื่อเป็นสวัสดิการของหน่วยงาน และบริษัทห้างร้าน เพื่อการดูงาน การประชุม ศึกษา หาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อนันทนาการ
- ประเภทของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Tour ซึ่งแปลว่าท่องเที่ยวหรือทัศนจรหรือ การเดินทางเป็นวงกลม (Circular Trip) ที่มีจุดเริ่มต้นที่หนึ่งแล้วก็จะกลับมายังที่เดิมหลังจากการ เดินทางตามรายการหรือกำหนดการที่จัดไว้ล่วงหน้า (นิคม จารุมณี, 2536)

นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง ผู้ที่เดินทางไปเยือนยังที่ต่างถิ่นอันมิใช่ถิ่นพำนักอาศัย ประจำของบุคคลนั้น เป็นการเดินทางไปเยือนชั่วคราวด้วยความสมัครใจ มิได้เดินทางไปประกอบ อาชีพหารายได้แต่อย่างใด (อาทิตย์ สิริธร, 2541) ส่วนนักทัศนจร (Excursionist) หมายถึง ผู้ที่

เดินทางมาเยือนไม่ค้างคืน มาเพื่อความเพลิดเพลิน ใช้เวลาพำนักร้อยกว่า 24 ชั่วโมง และผู้มาเยือนหรือผู้มาเยี่ยมชมเยือน (Visitor) หมายถึง ผู้ที่เดินทางไปเยือนประเทศใดประเทศหนึ่งซึ่งมิใช่ประเทศถิ่นพำนักอาศัยปกติประจำวันของตัวเอง และการเดินทางไปเยือนนั้นจะเดินทางไปด้วยเหตุผลอย่างหนึ่งอย่างใด หรือวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ได้ แต่ต้องมีใจเข้าไปประกอบอาชีพหารายได้ในประเทศนั้น (Robert & Charles, 1986)

จากนิยามดังกล่าว สามารถแบ่งผู้มาเยือน (Visitor) ออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ผู้มาเยือนที่ค้างคืน หรือนักท่องเที่ยว (Tourist) และผู้มาเยือนไม่ค้างคืน หรือนักทัศนาจร (Excursionist) ซึ่งพำนักร้อยกว่า 24 ชั่วโมง

นักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มมีพฤติกรรม รสนิยม และแบบแผนในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไป จำแนกนักท่องเที่ยวออกเป็นกลุ่ม ดังนี้ (Plog, 1973 อ้างถึงใน อาทิตย์ ศิริธร, 2541)

1. นักท่องเที่ยวประเภทเน้นตัวเองเป็นศูนย์กลาง กลุ่มนี้ได้แก่นักท่องเที่ยวที่คิดหรือสนใจแต่ปัญหาเล็ก ๆ ในชีวิตของตนเอง ชอบสถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นที่รู้จักกันดี ไม่ต้องการทดลองสิ่งแปลกใหม่ทั้งที่พัก อาหาร สิ่งบันเทิง และบุคคลใหม่ ๆ ไม่ต้องการพบสิ่งยุ่งยาก และมีเหตุการณ์ที่ผิดปกติ
2. นักท่องเที่ยวประเภทเน้นตัวเองปานกลาง เป็นพวกที่อยู่กึ่งกลางระหว่างกลุ่มเน้นตัวเองเป็นศูนย์กลางและกลุ่มเดินสายกลาง
3. นักท่องเที่ยวประเภทเดินสายกลาง เป็นพวกที่ไม่ค่อยสุดไปข้างใดข้างหนึ่ง ไม่ได้ชอบผจญภัยแต่ก็ไม่รังเกียจการทดลองใหม่ ๆ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มนี้
4. นักท่องเที่ยวประเภทชอบความหลากหลายพอควร เป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างเดินสายกลางและกลุ่มที่มีความสนใจหลากหลาย
5. นักท่องเที่ยวประเภทมีความสนใจหลากหลายเป็นกลุ่มที่มีความสนใจกิจกรรมหลากหลาย เป็นพวกเปิดเผย และมีความมั่นใจในตนเอง ชอบผจญภัยอย่างมาก และเต็มใจออกไปเผชิญโชคเผชิญชีวิต การเดินทางจะเป็นช่องทางให้พวกเขาได้แสดงออกมาซึ่งความอยากรู้อยากเห็น ได้ทดลองของใหม่ ๆ ทั้งที่พัก อาหารการกิน และการบันเทิง

จากสาระที่ได้กล่าวมาผู้วิจัย สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อการพักผ่อน การศึกษาสังเกตหรือการเข้าร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม รวมถึงการร่วมประชุมสัมมนาในสถานที่ต่าง ๆ นักท่องเที่ยวแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่พวกพักค้างคืน เรียกว่า นักท่องเที่ยว และพวกที่มาเที่ยวร้อยละ 24 ชั่วโมง หรือไม่พักค้างคืน เรียกว่า นักทัศนาจร นักท่องเที่ยวยังจำแนกได้เป็นหลายกลุ่มตามพฤติกรรม และแบบแผนในการท่องเที่ยว ได้แก่ กลุ่มที่เน้นตัวเองเป็นศูนย์กลาง กลุ่ม

ที่เน้นตัวเองปานกลาง กลุ่มที่เดินสายกลาง กลุ่มที่ชอบความหลากหลายพอควร และกลุ่มที่มีความสนใจหลากหลาย

สาเหตุของการท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, หน้า 3)

1. แรงกระตุ้นด้านกายภาพ (Physical Motivation) เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดจากความ ต้องการพักผ่อนทางร่างกายและจิตใจให้สดชื่น รักษาบำรุงสุขภาพ เช่น การอาบน้ำแร่ การ ร่วมกิจกรรมกีฬา เป็นต้น

2. แรงกระตุ้นด้านวัฒนธรรม (Culture Motivation) เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดจากความ ต้องการอยากรู้จักวัฒนธรรมของประเทศที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน รวมทั้งการดำเนินชีวิต ศิลปะ สถานที่ ทางประวัติศาสตร์ เทศกาลต่าง ๆ เป็นต้น

3. แรงกระตุ้นด้านส่วนตัว (Personal Motivation) เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดจากความ ต้องการ ส่วนตัว เช่น การเดินทางไปเยี่ยมญาติมิตร การไปจาริกแสวงบุญ เป็นต้น

4. แรงกระตุ้นด้านสถานภาพ และชื่อเสียง (Prestige and Status Motivation) เป็นแรง กระตุ้นที่เกิดจากความ ต้องการพัฒนาระดับตัวเองให้สูงขึ้น และสร้างชื่อเสียง เช่น การเข้าร่วม ประชุม การเข้าร่วมแข่งขันกีฬา การศึกษาต่อต่างประเทศ เป็นต้น

แนวคิดของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ในปัจจุบันคำว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ได้รับความนิยมมากขึ้นในระดับสากล ในขณะที่ การมีส่วนร่วมของชุมชนก็ได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้นเช่นกัน องค์การสหประชาชาติประกาศให้ปี พ.ศ. 2545 เป็นปีสากลว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ International Year of Ecotourism (IYE) ในปีนี้ เองจึงได้เกิดคำว่า Community Based Ecotourism (CBET) และ Community Based Tourism (CBT) ขึ้น

ข้อพิจารณาของความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีลักษณะพิเศษเป็นของตัวเอง และแตกต่างไปจากการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่อาศัยธรรมชาติเป็นฐาน (Nature - based Tourism) เช่น แหล่งท่องเที่ยวประเภท อุทยาน วนอุทยาน เกาะแก่ง และชายทะเล เป็นต้น แต่อาจ หมายรวมถึง ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น หากสิ่งเหล่านี้ปรากฏอยู่ใน หรือเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศธรรมชาติ

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยหรือ ต่ำ หรือไม่มีผลกระทบต่อวิถีทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไป ในทางลบ เพราะฉะนั้นการป้องกัน และควบคุมผลกระทบอันเกิดจากการท่องเที่ยว จึงเป็นหัวใจ

สำคัญของการบริหารจัดการ เช่น ไม่นับปริมาณนักท่องเที่ยว ไม่นับสนับสนุนให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเกินความจำเป็น เน้นธรรมชาติ และองค์ประกอบของธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูด เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้สัมผัส เรียนรู้ เข้าใจธรรมชาติ และองค์ประกอบธรรมชาติ (รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น) ตลอดจนผลกระทบของมนุษย์ที่มีต่อระบบนิเวศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก เพราะฉะนั้นการจัดระบบบริการข้อมูล และการสื่อความหมายธรรมชาติ รวมทั้งการเพิ่มพูนศักยภาพของมัคคุเทศก์จึงเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้น

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการคิด (วางแผน) การทำ (ปฏิบัติหรือดำเนินการ) และการติดตามตรวจสอบประเมินผล ร่วมกับผู้เกี่ยวข้องส่วนอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน พร้อมได้รับผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของท้องถิ่นด้วยความเหมาะสมเป็นธรรม

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดังนี้ “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” หมายถึง “การเดินทางท่องเที่ยวไปตามแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ และมีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม โดยมีการควบคุมผลกระทบและสร้างบรรยากาศของการศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติแวดล้อม พร้อมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต”

หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การกำหนดหลักการนี้เป็นไปเพื่อให้เห็นจุดยืนของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ได้แก่

1. ชุมชนเป็นเจ้าของ
2. ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดทิศทาง
3. ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ยกระดับคุณภาพชีวิต
5. มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
6. คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
8. เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
9. เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น
10. มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

การที่จะให้ชุมชนสามารถที่จะดำเนินการท่องเที่ยวตามหลักการดังกล่าวข้างต้นได้ มีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อม และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ก่อน ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการรณรงค์กับคนในสังคมให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยว โดยชุมชนกับการท่องเที่ยวทั่วไป ทำให้คนในชุมชนเข้าใจในความแตกต่างดังกล่าว กระตุ้นให้เห็นความสำคัญ และการเป็นนักท่องเที่ยวแบบ CBT ให้มากขึ้น เพื่อสร้างการรับรู้ และความเข้าใจต่อบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสืบสาน วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม

องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. การจัดการ

1.1 มีกฎระเบียบในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว

1.2 มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยง การท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้

1.3 มีการกระจาย และจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

2. องค์การชุมชน

2.1 ชุมชนมีระบบทางสังคมที่เข้าใจกัน มีความสามัคคี

2.2 มีผู้มีความและทักษะในเรื่องต่าง ๆ ที่หลากหลาย

2.3 มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และอยากเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา

3. การเรียนรู้

3.1 มีระบบการจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน

3.2 สร้างจิตสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

4. ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

4.1 ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์

4.2 ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

4.3 มีวิธีการการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

สำหรับผลกระทบจากการท่องเที่ยว (Tourism Impact) ได้อธิบายถึงแนวความคิด เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการเกิดผลกระทบไว้ว่า การท่องเที่ยวประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ส่วน คือ

1. องค์ประกอบส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอด หรือ Dynamic Element ในส่วนของการเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางที่ต้องการ

2. องค์ประกอบส่วนที่คงที่หรือ Static Element ส่วนของการใช้เวลาในแหล่งท่องเที่ยว ณ จุดหมายปลายทางที่เลือกเดินทางไปเยือน

3. องค์ประกอบส่วนที่เป็นผลหรือ Consequential Element ส่วนที่เป็นผลทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการเดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ต่อเศรษฐกิจ สังคม และสภาพทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งสามส่วนมีตัวแปรหรือปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย และผลกระทบจะเกี่ยวกับองค์ประกอบทุกส่วนของการท่องเที่ยวเป็นปฏิริยาของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากองค์ส่วนต่าง ๆ ของระบบการท่องเที่ยว

สำหรับชนิดของผลกระทบ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มหลัก คือ

1. ผลกระทบทางชีวกายภาพหรือทางนิเวศ (Bio - physical Impact/ Ecological Impact)
2. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ (Economic Impact)
3. ผลกระทบทางสังคม (Social Impact) หรือทางจิตวิทยา (Psychological Impact)

และขยายรายละเอียดของผลกระทบจากการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้

1. ผลกระทบทางชีวกายภาพหรือทางนิเวศ ได้แก่

1.1 ผลกระทบต่อดิน กิจกรรมนันทนาการบางประเภทของการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการเดินป่าและการพักแรมค้างคืนที่ จะส่งผลกระทบต่อการลดปริมาณของอินทรีย์วัตถุตามผิวดิน ทำให้ดินอัดตัวแน่น เนื่องจากการเดินเหยียบย่ำ ส่งผลให้รูพรุนของดินลดลง อัตราการซึมซับน้ำของดินลดลง เมื่อฝนตกในปริมาณมากเกิดน้ำไหลบ่า ทำให้หน้าดิน และดินถูกกัดเซาะพังทลาย

1.2 ผลกระทบต่อสังคมพืช จะมีความรุนแรงของความเสื่อมโทรมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม และกิจกรรมที่ปรากฏในพื้นที่ เช่น กิจกรรมการเดินป่า กิจกรรมการขี่จักรยานเสือภูเขา อาจก่อให้เกิดการเหยียบย่ำทำลายลูกไม้ ต้นไม้ การหักเห็ดดอกไม้มิ่ กิ่งไม้และใบไม้ของพรรณพืชริมเส้นทาง

1.3 ผลกระทบต่อสัตว์ป่า การรบกวนจากมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น นักท่องเที่ยวกางเต็นท์พักแรมส่งเสียงดังรบกวนสัตว์ป่า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอพยพถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดำรงชีวิต การสืบพันธุ์ เพื่อเพิ่มจำนวนประชากรและความหลากหลายของชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่า

1.4 ผลกระทบต่อแหล่งน้ำ ทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณ ทางด้านกายภาพชีวภาพ และเคมี ซึ่งโดยทั่วไปเกิดจากการทิ้งขยะ และสิ่งปฏิกูลลงในแหล่งน้ำ สำหรับผลกระทบด้านปริมาณมักพบในแหล่งท่องเที่ยว แต่มีแหล่งน้ำจำกัด เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล

2. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

2.1 ผลกระทบทางบวกของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ ได้แก่ การท่องเที่ยวทำให้ได้เงินตราต่างประเทศ ทำให้รัฐบาลของประเทศดีขึ้น สร้างรายได้ สร้างการจ้างงาน และปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

2.2 ผลกระทบทางลบของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ ได้แก่

อันตรายจากการพึ่งพาการท่องเที่ยวมากเกินไป หรือพึ่งพิงการท่องเที่ยวอย่างเดียวเป็นรายได้หลัก โดยเฉพาะในกรณีที่การท่องเที่ยวเป็นฤดูกาลไม่ได้ตลอดปี ทำให้เกิดความไม่มั่นคงในรายได้ของคนหรือชุมชน

เพิ่มการนำเข้าสินค้าอันเป็นวัตถุดิบ เพื่อเป็นสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจากต่างประเทศให้กับนักท่องเที่ยว เกิดการหมุนเงินออกนอกประเทศ

ผลผลิตที่ได้จากการท่องเที่ยวเป็นลักษณะฤดูกาล ซึ่งถือว่าต่ำเมื่อเทียบกับการลงทุน และการดูแลรักษาตลอดเวลา

เป็นการสร้างต้นทุนภายนอกให้เกิดขึ้น เช่น ค่ากำจัดของเสีย ได้แก่ น้ำเสีย ขยะค่าดูแลรักษาพื้นที่ การบำรุงรักษาสถานที่อำนวยความสะดวก เป็นต้น

3. ผลกระทบทางสังคม หรือทางจิตวิทยา

ผลกระทบทางสังคมที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ได้แก่ ความแออัดของนักท่องเที่ยว และการประกอบกิจกรรม หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม ผลกระทบนี้อาจจะกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านบวก และด้านลบต่อระบบการให้คุณค่า พฤติกรรมของบุคคล ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว แบบแผนการดำเนินชีวิต พฤติกรรมเชิงศีลธรรมจรรยา ประเพณี และองค์การชุมชนกับสังคมในบริเวณแหล่งนันทนาการ หรือชุมชนที่อยู่โดยรอบทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ระดับของผลกระทบทางตรงและทางอ้อม

รูปแบบของผลกระทบทางสังคม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากร การค้าประเพณี อาชญากรรม การพนัน ศาสนา ความเชื่อ ภาษา และการแต่งกาย การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เช่น นิยมสินค้ามีชื่อ วัตถุนิยม ฯลฯ

การท่องเที่ยวว่าก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียใน 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านเศรษฐกิจ

ข้อดี การท่องเที่ยวที่มีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ มีดังนี้

1.1 ลดภาวการณ์ขาดดุลในการชำระเงิน เนื่องจากการลงทุนทางด้านกิจการท่องเที่ยวใช้เงินไม่มากนักแต่ได้ผลตอบแทนออกมาอย่างรวดเร็ว ประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่หวังที่จะกอบโดยรายได้จากการท่องเที่ยว

1.2 เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยือนสถานที่แห่งใด ๆ ก็ตาม จะต้องมีการใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าบริการ อาหาร ที่พักอื่น ๆ รายได้นี้ทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่า “รายได้จำบัง” ซึ่งจะกระจายไปสู่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

1.3 การสร้างงานใหม่ให้แก่บุคคลในท้องถิ่น เมื่อกิจกรรมการท่องเที่ยวขยายตัวขึ้น ขยายตัวขึ้น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับที่พักอาศัย ซึ่งได้แก่ โรงแรม บังกะโล รีสอร์ท ธุรกิจร้านอาหารของที่ระลึก การบริการขนส่งและอาชีพมัคคุเทศก์ จะต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาใช้บริการ ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้แรงงานระดับต่าง ๆ มากมายจึงเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีงานทำเพิ่มมากขึ้น ทั้งเป็นแบบประจำและชั่วคราว

1.4 สินค้าพื้นเมืองและสินค้าเกษตรกรรมขายได้ราคาดี หากมีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเกิดขึ้นในย่านใกล้เคียง จะทำให้สินค้าทางการเกษตรและสินค้าพื้นเมืองขายได้ราคาดี และมีปริมาณความต้องการเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะนักท่องเที่ยวต้องการสินค้าหรือของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเก็บไว้เป็นที่ระลึกจากการเดินทาง

ข้อเสีย การท่องเที่ยวที่มีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ มีดังนี้

1. จากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปใช้สถานที่บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจำนวนมาก จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการให้บริการสูงขึ้น ทำให้เมืองท่องเที่ยวที่สำคัญจะมีค่าครองชีพสูงกว่าในบริเวณใกล้เคียงมาก เช่น พัทยา ภูเก็ต หาดใหญ่ เชียงใหม่ ประชาชนที่มีรายได้ปานกลางหรือต่ำจะดำเนินชีวิตอยู่ในเมืองท่องเที่ยวด้วยความยากลำบาก เพราะต้องซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคในราคาที่สูง

2. เกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแบบ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา ทำให้คนในท้องถิ่นได้เห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว เช่น การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ทันสมัยมีสีสัน สินค้าฟุ่มเฟือย จึงเกิดการเลียนแบบนักท่องเที่ยวขึ้น คนในท้องถิ่นพยายามหาซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยตามอย่างนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย

2. ด้านการเมือง

ข้อดี การท่องเที่ยวที่มีผลกระทบทางการเมือง มีดังนี้

1. การขยายตัวของการท่องเที่ยวเข้าไปสู่ภูมิภาคหรือประเทศต่าง ๆ มากเท่าไร และเมื่อมีชาวต่างถิ่นหรือต่างแดนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น นอกจากเป็นการลดสภาพการอยู่อย่างโดดเดี่ยวแล้ว เมื่อกลุ่มชนเหล่านั้นมีโอกาสพบปะสังสรรค์กันจะทำให้ความเป็นมิตรกระชับมันยิ่งขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงทางด้านการเมืองท้องถิ่นในประเทศหรือระหว่างประเทศ

ข้อเสีย การท่องเที่ยวที่มีผลกระทบทางการเมือง มีดังนี้

1. การเดินทางของกลุ่มชนเข้าไปท่องเที่ยวยังต่างแดน และได้เห็นความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่าง ๆ ของประเทศที่ตนได้เดินทางไป เช่น ด้านการเมือง ประชากรของเขามีอิสระและเสรีภาพสูง จึงทำให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นนำกลับมาเปรียบเทียบกับประเทศของตน และในที่สุดจะกลายเป็นชนวนนำไปสู่การต่อต้านด้านรัฐบาลที่ปกครองประเทศต่อไป

2. การเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในกลุ่มชนที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน แม้จะอยู่ในประเทศเดียวกันก็ไม่เกิดผลดีแต่อย่างใดคือ อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิด และเกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3. ด้านสังคม

ข้อดี การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อกระทบบต่อสังคม เช่น

1. การท่องเที่ยวทำให้ได้รับทราบถึง อารยธรรมที่แตกต่างกันออกไป ช่วยให้ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่เดินทางไปถึง ซึ่งเปรียบเสมือนการทำให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างประชาชนหรือระหว่างท้องถิ่น

2. เป็นการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ เพราะในสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปถึงจะต้องมีการสร้างปัจจัยขั้นพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา เพื่อช่วยสนองความต้องการ และการสร้างวัตถุสิ่งของเหล่านี้ จะช่วยจัดปัญหาหรือภัยที่เกิดจากกมมาแทรกซึม หรือบ่อนทำลายต่าง ๆ ได้อย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นได้อย่างมากอีกด้วย

ข้อเสีย การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อสังคม เช่น

1. ด้านศีลธรรม อาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยว จะเป็นตัวเร่งที่ทำให้เกิดความเข้มของปัญหาสังคมจากความแตกต่างระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวพื้นเมือง อาจทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาด้านอาชญากรรม ยาเสพติด และการประพฤติผิดทางศีลธรรม เป็นต้น

2. ความรู้สึกไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวจากความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และระดับการศึกษา จะทำให้ชาวพื้นเมืองหรือชาวชนบทมีความรู้สึกที่ตัวเองด้อย และด้อยโอกาสกว่าชาวเมือง จึงทำให้มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อนักท่องเที่ยว

4. ด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

ข้อดี การท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อทางด้านวัฒนธรรม – ขนบธรรมเนียมประเพณี มีดังนี้

1. ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมบางประการ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นพื้นบ้าน การแสดงที่บอกเล่าเรื่องราววัฒนธรรมประเพณี หรือเทศกาลต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นวัตถุสืบหรือสินค้าที่สำคัญของการท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้ เพราะจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างถิ่นหรือต่างแดนได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว มองเห็นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นของแปลกใหม่ตื่นตาตื่นใจน่าศึกษาเรียนรู้

2. เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่ดีต่อกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในท้องถิ่น ทำให้ นักเที่ยวได้เห็นวัฒนธรรมประเพณีที่งดงามของคนในท้องถิ่น เกิดกระบวนการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนกัน โดยทั้งหมดอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจ ยอมรับและไม่ดูถูกในวัฒนธรรมที่ แตกต่างกัน

ข้อเสีย การท่องเที่ยวที่มีผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม – ขนบธรรมเนียมประเพณี มีดังนี้

1. ความแตกต่างด้านวัฒนธรรม จะถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า เพื่อสนองตอบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เช่น การลอกเลียนแบบวิถีการดำเนินชีวิตของชาวชนบท ชาวพื้นเมืองหรือชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ซึ่งนำมาแสดงในเมืองหรือตามศูนย์การค้า ทำให้ขาดความเป็นเอกลักษณ์ และคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีที่นำมาจัดแสดง

2. ในบางท้องถิ่นที่มีนักท่องเที่ยวต่างแดน หรือต่างถิ่นเข้าไปใช้บริการมาก ๆ จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนท้องถิ่นเสียสิทธิที่พึงได้ไป เช่น ชายหาดบางแห่งในภูเก็ต จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับชาวต่างประเทศโดยเฉพาะ และไม่ต้องรับท่องเที่ยวที่เป็นคนพื้นเมือง ทั้ง ๆ ที่สถานที่เหล่านี้ เป็นของคนไทยอย่างแท้จริง

5. ด้านสภาพแวดล้อม

ข้อดี การท่องเที่ยวที่มีผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

1. ได้รับความสนใจจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน หรือแม้แต่ผู้เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมหรือมีการเข้าไปควบคุมเพื่อให้สภาพที่ดีเหมือนเดิม ให้มากที่สุด หรืออย่างน้อยก็ให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

2. คนในท้องถิ่นเกิดการตื่นตัวในการรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะพวกเขาได้รับผลกระทบโดยตรงถ้าสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม เช่น ปัญหาน้ำเน่าเสีย

3. มีการช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของชุมชน เพราะหากสถานที่ท่องเที่ยวใดมีปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับความเสื่อมโทรม ความสกปรก ก็จะไม่เป็นที่พึงประสงค์ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

ข้อเสีย การท่องเที่ยวมีผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

1. จากการที่ประชากรเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ มากเกินกว่าที่สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นจะรองรับได้ จะส่งผลให้สถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรม หรือถูกทำลายมากเกินกว่าที่จะบูรณะให้คืนสภาพเดิมได้ เช่น ภูกระดึง ก็เคยประสบปัญหาเช่นนี้มาแล้ว ในปัจจุบันก็ได้มีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว ยิ่งไปกว่านั้นการที่นักท่องเที่ยวนำขยะต่าง ๆ ทั้ง ทั่วไปตามสถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งน้ำในบริเวณใกล้เคียง จะทำให้เกิดสิ่งสกปรก และน้ำในแหล่ง น้ำเกิดมลพิษ ซึ่งทำให้ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ โดยทั่วไปถูกทำลาย

2. บ่อยครั้งการเข้าไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทำให้สภาพแวดล้อม และสภาพภูมิทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ เสียไป ตามแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาส่วนใหญ่จะมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ซึ่งสิ่งก่อสร้างดังกล่าวมักสร้างโดยไม่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเดิม เช่น โรงแรมตามเชิงเขา และริมชายหาดมักสร้างให้มีลักษณะเป็นอาคารสูงจำนวนหลายสิบชั้น ทำให้บังทัศนียภาพอันสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว นั้น

โดยสรุปจากการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว พบว่า สามารถแบ่งผลกระทบออกได้เป็น 3 ด้านหลัก ๆ คือ ผลกระทบทางชีวภาพ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และผลกระทบทางสังคม โดยผลกระทบส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นมักจะเป็น ไปในทิศทางลบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ถ้ายอง ศรีทับทิม (2535) ศึกษาวิจัยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษา พบว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว อยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม แต่นักท่องเที่ยวชาวไทยยังมีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุสถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ จังหวัดที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว และจำนวนวันที่พักต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นเพศ เขตที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ประสบการณ์การท่องเที่ยวสะพานต่าง ๆ จำนวนครั้งที่มาสะพานข้ามแม่น้ำแคว และกิจกรรมการพักผ่อนที่ต่างกัน ไม่มีผลที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ สภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว แตกต่างกัน

สุรพล ปธานวนิช และคณะ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการท่องเที่ยว พบว่า บุคคลเมื่อมีอายุมากขึ้นมักนิยมที่จะท่องเที่ยวที่สะดวกสบาย ตลอดจนมีความพอใจในแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด และโบราณสถานมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ที่มิใช่มีอายุสูง (36 ปีขึ้นไป) มักจะเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ ในขณะที่กลุ่มที่มีอายุน้อยมักจะนิยมท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด เนื่องจากมีอิสระในการท่องเที่ยว และไม่ต้องมีบทบาทหลักในการรับผิดชอบต่อครอบครัว และพบว่าผู้มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะท่องเที่ยวทะเล ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวแบบผ่อนคลาย นิยมเข้าพักในโรงแรม และมีระยะเวลาในการท่องเที่ยวมากกว่า ในขณะที่ผู้มีการศึกษาดำเนินการมีความนิยมที่จะท่องเที่ยวป่าเขา น้ำตก หรือการท่องเที่ยวตามวัด และการ

ทำบุญ พฤติกรรมดังกล่าวอาจอธิบายได้ด้วยความผูกพันกับเรื่องประเภทของงานที่ทำ และรายได้ ซึ่งเป็นตัวบ่งบอกถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ โอกาสที่อาจเป็นไปได้ และอำนาจในการซื้อบริการ ด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาด้อย่อมจะมีรายได้ที่สูง มีแนวโน้มที่จะทำงานในสำนักงาน มีรายได้ตลอดจนค่านิยม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ให้โอกาสได้ เดินทางไกลไปต่างจังหวัดมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

วิภาวดี วงษ์บริสุทธี (2536) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ บริเวณชายหาดจอมเทียน เมืองพัทยา เป็นที่น่าวิตกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อนยังชายหาดจอมเทียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ทางกายภาพบริเวณชายหาดให้เสื่อมโทรมลงไปได้ ดังนั้น การศึกษาเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของ สภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดจอมเทียนว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอย่างไร จึงเป็นความจำเป็นและผลที่ได้จากการศึกษานี้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาบริเวณชายหาดจอมเทียนต่อไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทย 200 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 20 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ค่อนข้างพึงพอใจสภาพแวดล้อมทาง กายภาพบริเวณชายหาดจอมเทียน ส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่นักท่องเที่ยวไม่พอใจได้แก่ จำนวนแผ่นป้ายสัญลักษณ์ การก่อสร้างอาคาร ตึกรามบ้านช่องตลอดแนวชายหาด การสร้าง โรงแรมและคอนโดมิเนียมและสภาพแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไปในปัจจุบัน

นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้และที่อยู่อาศัยต่างกันมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริเวณชายหาดจอมเทียนต่างกัน

วิจิตรา ชัยศรี (2537) ได้ทำการศึกษา ทักษะคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษาว่าปัจจัยด้านอายุ อาชีพ การเป็นสมาชิก กลุ่ม/ ชมรม และภูมิฐานะเดิมที่แตกต่างกันว่าจะมีอิทธิพล ต่อความคิดเห็นในผลกระทบมิติต่าง ๆ คือ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามประเพณี การศึกษา ในเรื่องนี้ได้ทำการรวบรวม ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 162 ครัวเรือน ในเขตอำเภอ เมือง จำนวน 3 ตำบล 5 หมู่บ้าน ที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้นำท้องถิ่น เพื่อที่จะทราบถึงผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้าน อายุ อาชีพ การเป็นสมาชิก กลุ่ม/ ชมรม และภูมิฐานะเดิมที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความคิดเห็นใน ผลกระทบของการพัฒนา การท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่มีความไม่แน่ใจ

ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น ถึงแม้จะมีการสร้างงาน สร้างอาชีพ แต่ประชาชนในแหล่งปัญหาการเพิ่มขึ้นของหญิงบริการ สถานเริงรมย์ และปัญหาการลักเล็กขโมยน้อย น่าจะเป็นผลโดยตรงส่วนหนึ่งจากการพัฒนาการท่องเที่ยว สำหรับผลทางด้านวัฒนธรรมนั้น ประชาชนไม่แน่ใจว่า การฟื้นฟู และอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี เป็นผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยว การเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีของประชาชนยังเป็นไปตามประเพณีที่มามีแต่เดิม โดยประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญในกิจกรรมดังกล่าวอยู่

รัฐวุฒิ เจียมศรีพงษ์ (2541) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณหาดบางแสน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพแวดล้อม บริเวณหาดบางแสน ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณหาดบางแสน และศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณหาดบางแสน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่เข้ามาในพื้นที่บริเวณหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 ราย ประกอบกับการสัมภาษณ์เจาะลึก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมหาดบางแสน ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์การผันแปร พบว่า ที่อยู่ปัจจุบัน ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด การรับรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และกิจกรรมการท่องเที่ยวรายได้เฉลี่ยต่อเดือน การให้คุณค่าหาดบางแสน มีผลต่อความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณหาดบางแสนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นว่า บริเวณหาดบางแสนประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมบางประการ เช่น ปัญหาขยะมูลฝอย น้ำทะเลไม่สะอาด และการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำทะเล อันเนื่องมาจากปรากฏการณ์จืดลาวาพมูลฝอย น้ำทะเลไม่สะอาด และการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำทะเล อันเนื่องมาจากปรากฏการณ์จืดลาวาพ นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณหาดบางแสนไว้ดังนี้คือการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงใด ๆ บริเวณหาดบางแสน ควรรักษาความเป็นธรรมชาติของหาดบางแสนไว้ให้มากที่สุด ตลอดจนควรดูแลรักษาสภาพแวดล้อมหาดบางแสน โดยเฉพาะในด้านการรักษาความสะอาดของชายหาดและน้ำทะเล ควรรักษาภาพพจน์ และความเป็นเอกลักษณ์ของหาดบางแสนให้คงอยู่

พัฒน์พงษ์ พงษ์ทองเจริญ (2541) ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่อิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมานครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา โดยทำการเก็บข้อมูลจาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมานครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความสะอาดสบายในการเดินทางมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาคือ ความงดงามของสถาปัตยกรรม และ โบราณสถานร้อยละ 51.5 การมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ควรค่าแก่การสักการะ ร้อยละ 51 และให้ความสำคัญกับกิจกรรมเสริมด้านการท่องเที่ยว และมีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการท่องเที่ยว การโฆษณาประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว และศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง

สิรินาถ นุชยเหล็ก (2541) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่ และภูเก็ต พบว่านักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังภูเก็ตมากกว่าเชียงใหม่ เกิดจากเชียงใหม่ มีการพัฒนาความเป็นเมืองสูงอย่างรวดเร็วจนเกิดความสูญเสียเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และยังประสบปัญหาต่อเนื่องอีกได้แก่ ปัญหาการจราจรติดขัด ส่วนที่สองเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทั้งทางด้านบวก และด้านลบกับภูมิลำเนา ผลปรากฏว่าในจังหวัดเชียงใหม่ปัจจัยทางบวก วัฒนธรรม และประเภทที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น และปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอ มีความสัมพันธ์กับภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่วนจังหวัดภูเก็ตปัจจัยทางด้านบวกในด้านสภาพอากาศที่ดี ความเป็นมิตรและอบอุ่น สิ่งแวดล้อมที่ดี และการอาบแดด ปัจจัยด้านลบในด้านอาชญากรรม และปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอ

สุริพร ภัทพรนันท์ (2541) ศึกษาทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติ ในจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติของจังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยศึกษาตัวแปร ภูมิลำเนา เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวนครั้งของการท่องเที่ยวต่อปี ประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะการท่องเที่ยว และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ อุทยานแห่งชาติไทรโยค อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ อุทยานแห่งชาติเขาแหลม รวม 390 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่าความรู้เรื่องการจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชน มีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บวก หรือส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระดับปานกลางถึงสูง โดยมีทัศนคติต่อการให้สิ่งแวดล้อมศึกษาในทิศทางบวกสูงสุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอุทยานแห่งชาติของจังหวัดกาญจนบุรีควรให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษากับนักท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้และมีหลักสูตรชัดเจน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามา

ส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาก

ปวีณา โทณแก้ว (2542) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยคือ เพศของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว คือนักท่องเที่ยวหญิงจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย จากค่าสถิติของอายุ นักท่องเที่ยวพบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวคือ เมื่อนักท่องเที่ยวมีอายุมากขึ้นจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากขึ้น นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี จะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่าระดับการศึกษาอื่น นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพลูกจ้าง หรือพนักงานเอกชน อาชีพรับราชการรัฐวิสาหกิจ อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และอาชีพแม่บ้านหรือทำงานในครอบครัว จะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และรายได้ของนักท่องเที่ยว พบว่าเมื่อนักท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้นจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

มัลลิกา เกื้อปัญญา (2542) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งระดับปานกลาง และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งระดับปานกลาง

ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในด้านเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และภูมิลำเนาที่ต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในการท่องเที่ยวหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในด้านอายุ อาชีพ และภูมิลำเนาที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในการท่องเที่ยวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในด้านเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในการท่องเที่ยวหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฉันทิชา วรรณภนอม (2544) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวเพื่อต้องการพักผ่อนเป็นเหตุผลสำคัญที่สุด และเห็นว่าประเทศไทยมีจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย โดยมีโทรทัศน์เป็นสื่อที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ลำดับต่อมาคืองบประมาณ ค่าครองชีพ ระยะเวลา การเตรียมความพร้อม ระยะทาง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

และความพร้อมในการรองรับด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีปัจจัยสอดแทรกที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเบี่ยงเบนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยให้หันมาเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศคือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ โดยมีความเห็นว่าในภาวะที่เงินบาทมีค่าอ่อนตัวลง หรือเงินบาทมีค่าน้อยลงสามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศได้น้อยลง มีอิทธิพลในระดับมากต่อการทำให้คนไทยหันมาเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น

อุดมศักดิ์ แนวจิตร (2544) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวัง และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ธรรมชาติอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อนส่วนใหญ่มีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานฯ ด้านพื้นที่ การมีส่วนร่วม ในระดับมาก แต่กลับมีความคาดหวังและความพึงพอใจเพียงปานกลางต่อการจัดการรวมทุกด้าน และกิจกรรมเพื่อศึกษาธรรมชาติ

ผลการศึกษาด้านปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิฐานะ และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่มีผลอย่างใดต่อความคาดหวัง และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง กับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการสภาพแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติ และการมีส่วนร่วม พบว่าความคาดหวัง กับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 4 ด้าน

วิจิต อู่กะโชค (2544) ได้ศึกษา ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมล่องแก่งน้ำว้า อำเภอแม่จรม จังหวัดน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าร่วมกิจกรรมล่องแก่งน้ำว้า เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และเพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมล่องแก่ง โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อ ศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าร่วมกิจกรรมล่องแก่งน้ำว้า อำเภอ แม่จรม จังหวัดน่าน จำนวน 200 คน วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้ระเบียบวิธีทางสถิติการแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อทดสอบสมมติฐานใช้คำนวณด้วยค่าไคสแควร์ และสถิติ t-Test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนร้อยละ 54.5 มีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับดี การศึกษาระดับ

ปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 44.5 อายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวนร้อยละ 34.5 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นข้าราชการ และรัฐวิสาหกิจ จำนวนร้อยละ 35.5 มีรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน 2,501-7,500 บาท จำนวนร้อยละ 41.5 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้านความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อการ เข้าร่วมกิจกรรมในด้านต่าง ๆ พบว่า ความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรักษา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และในด้านอรรถาธิบายของคนในท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 กล่าวคือนักท่องเที่ยวที่มีความรู้ความเข้าใจดีจะมีความคาดหวังมาก ในประเด็นดังกล่าว ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีรู้น้อยจะไม่มี ความคาดหวังหรือมีความ คาดหวังน้อยตาม ไปด้วย ดังนั้น ควรเน้นให้มีการจัดการการท่องเที่ยวให้ สอดคล้องกับ ความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยว สำหรับผลการศึกษา เรื่องความแตกต่างระหว่าง ความคาดหวังกับความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวมีความคาดหวังในการ จัดการสื่อความหมายธรรมชาติ ด้านความประทับใจธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมของถ้ำน้ำว่า ด้านการรักษาความปลอดภัย ด้านการบริการอาหารเครื่องดื่มและในด้าน ค่าใช้จ่ายในการ ร่วมกิจกรรมแตกต่างกับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยว มีความคาดหวังมากเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ในขณะที่ความพึงพอใจที่ได้รับจริงเมื่อ ได้เข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวมีน้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงควร จะให้มีการจัดการด้านความคาดหวังของนักท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับความพึงพอใจ

นัยนา คำกันธิลปี (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มี ต่อราคา และการบริการนำเที่ยวแบบเหมาจ่ายประเภทเรือสำราญ กรณีศึกษาเรือรอยัล ไดมอนด์ สรุปผลการศึกษาพบว่า ในด้านของระดับความพึงพอใจนั้น ส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจมากในเรื่องของทักษะของพนักงาน ความมีอรรถาธิบาย ความเพียงพอของพนักงาน รวมทั้งรายการอาหาร และมีความพึงพอใจระดับปานกลางในเรื่องสภาพของห้องอาหาร ความสะอาดของเรือ สภาพ ห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมเสริม และ ความเหมาะสมของราคากับบริการที่ได้รับ โดยส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวว่าควรจะมีการปรับปรุงทางด้านห้องพักมากที่สุด ซึ่งสรุปได้ว่าความพึงพอใจโดยรวมของการบริการนำเที่ยวแบบเหมาจ่ายประเภทเรือสำราญรอยัล ไดมอนด์จากการศึกษาครั้งนี้ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาพบว่าการรับรู้ข่าวสารของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวประเภทเรือสำราญจากการบอกเล่าปากต่อปาก ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความสำคัญต่อ

สื่อการประชาสัมพันธ์ทางด้านนี้ให้มาก โดยการรักษา และพัฒนาคุณภาพบริการที่ได้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุด และความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการบอกเล่าจากปากต่อปากหลังจากได้มีการใช้บริการประเภทเรือสำราญนี้แล้ว

วิยะดา เสรีวิชัยสวัสดิ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการของธุรกิจนำเที่ยว ทางเรือล่องแม่น้ำโขง กรณีศึกษาแม่ฮ่องสอนทัวร์ ผลการศึกษารูปได้ว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการของธุรกิจนำเที่ยวทางเรือล่องแม่น้ำโขงอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความชำนาญของกัปตันเดินเรือ ประสบการณ์ที่ได้รับตลอดระยะเวลาเดินเรือ พิธีตรวจคนเข้าเมืองและด่านศุลกากรในประเทศไทย เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมาก

ส่วนสิ่งที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจค่อนข้างน้อยได้แก่ ความสะอาดของห้องน้ำ การกำจัดขยะที่ไม่เหมาะสม และพิธีตรวจคนเข้าเมืองของประเทศจีน และสปป.ลาว

เสาวนีย์ กันทะแสน (2545) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวัง และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว กรณีศึกษาหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคาดหวังมากต่อการจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากต่อการจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย แต่ในด้านความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกทุก ๆ กรณีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในด้านเพศ อายุ และภูมิภาคที่ต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในด้านเพศ อายุ และภูมิภาคที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหมู่บ้านรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศศิธร สามารทด (2545) ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานเอกชน/ รับจ้าง มีรายได้ระหว่างเดือน 10,000 - 20,000 บาท มากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว สถานที่พักแรมคือโรงแรม ใช้เวลาว่างช่วงวันหยุดตามเทศกาลในการเดินทางมาท่องเที่ยว ประเภทกิจกรรมที่ชอบคือ การดำน้ำ/ ชมปะการัง จำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายมากที่สุดคือ 4,001 – 5,000 บาท และสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้

ปรับปรุงมากที่สุดคือ ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวน 1 ครั้งในระยะเวลา 3 ปี ใช้เวลาอยู่ในจังหวัดกระบี่ประมาณ 3 - 5 วัน และส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจว่าในอนาคตจะมาท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่อีกแน่นอน

ไพฑูรย์ ปานทอง (2546) การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่านักท่องเที่ยวเป็นเพศชาย และเพศหญิงจำนวนใกล้เคียง ส่วนใหญ่มีอายุ 15-24 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นนักเรียนนักศึกษา และอาศัยอยู่ในเขตตะวันตก โดยส่วนใหญ่เคยมาท่องเที่ยวมากกว่า 5 ครั้ง นิยมมาในวันหยุดเทศกาล ส่วนมากจะไม่พักแรมค้างคืน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรให้มีการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ที่จอดรถ สิ่งอำนวยความสะดวก ห้องน้ำ ถนน และความสะอาด

เสริมสกุล เสริมกิจ (2547) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นมาตราส่วนค่า 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป และมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/ ธุรกิจส่วนตัว

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เกี่ยวกับด้านปัจจัยพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านบริการนักท่องเที่ยว และด้านสินค้าของที่ระลึก ทั้งโดยรวม และจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านสินค้าของที่ระลึก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

สุรดี ชิดชอบ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในเกาะช้าง 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของกิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด และ 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในเกาะช้าง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในบริเวณเกาะช้าง ในช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2547 จำนวน 200 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า 1. นักท่องเที่ยวมีทัศนคติและความพึงพอใจต่อ

การท่องเที่ยว ณ เกาะช้าง จังหวัดตราดในด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านที่พัก และด้านการบริการ ในภาพรวม และรายชื่อ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ยกเว้นในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวภายในเกาะที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์พึงพอใจมาก

2. การประชาสัมพันธ์ การให้บริการด้านที่พัก และการให้บริการทั่วไป มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .053 แนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง ข้อเสนอแนะในการพัฒนาให้แก่อำเภอเกาะช้างมีชื่อเสียง เป็นที่สนใจของ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย เพิ่มถึงขยะ ที่จอดรถสาธารณะ ขยายเส้นทางให้กว้างขึ้นประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็ว และข้อมูล ทันสมัย ครอบคลุมความต้องการของนักท่องเที่ยว และไฟฟ้าสาธารณะ ด้านการพัฒนาปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย การรักษาความสะอาด ราคาห้องพัก เพิ่มการให้บริการด้านการคมนาคม ความปลอดภัยและพัฒนาจุดชมวิวกว้างมากขึ้น

สมมุติฐานการวิจัย

1. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียนเรือประมง อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามเพศ
2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียนเรือประมง อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามอายุ
3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียนเรือประมง อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามสถานภาพ
4. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียนเรือประมง อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษา
5. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียนเรือประมง อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามอาชีพ
6. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียนเรือประมง อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามรายได้เฉลี่ย
7. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียนเรือประมง อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามภูมิลำเนา
8. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียนเรือประมง อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามความถี่ในการเดินทาง

9. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมง
อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามช่วงประชาสัมพันธ์

10. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมง
อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

11. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมง
อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามลักษณะการเดินทาง

12. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมง
อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามพาหนะที่ใช้เดินทาง

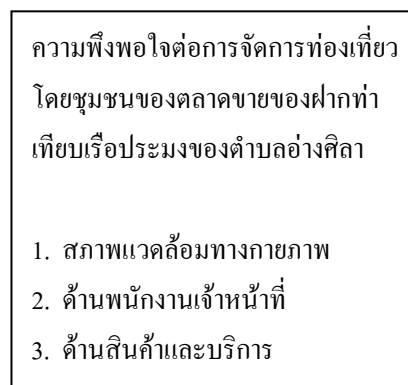
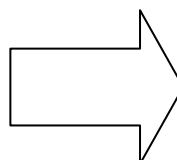
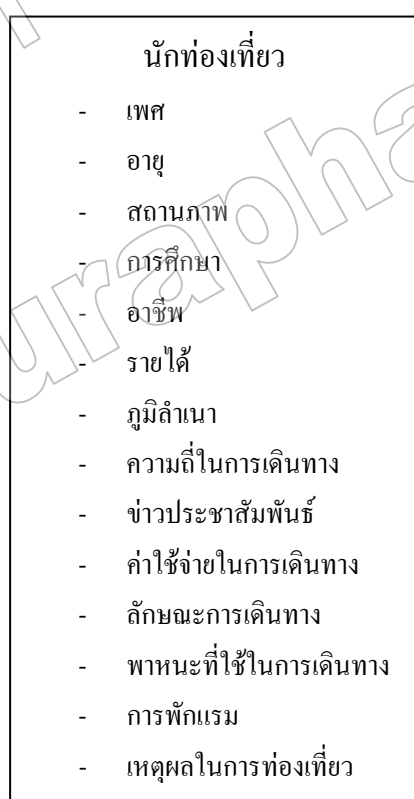
13. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมง
อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามการพักผ่อน

14. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมง
อ่างศิลา ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีความแตกต่างกันตามเหตุผลในการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (IV)

ตัวแปรตาม (DV)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจ ความหมายซึ่งสรุปความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเชิงประเมินค่า ซึ่งจะเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจนี้ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทัศนคติอย่างแยกกันไม่ออก โดยความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกของทัศนคติ ซึ่งไม่จำเป็นต้องแสดงหรืออธิบายเชิงเหตุผลเสมอไปได้

การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปตามแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ และมีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม โดยมีการควบคุมผลกระทบและสร้างบรรยากาศของการศึกษาเรียนรู้ ธรรมชาติแวดล้อม พร้อมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต

นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง ผู้ที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นการเดินทางไปเยือนชั่วคราวด้วยความสมัครใจ มิได้เดินทางไปประกอบอาชีพหารายได้แต่อย่างใด

ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลา หมายถึง ตลาดขายของฝากที่ทำเทียมเรือประมงของตำบลอ่างศิลา ซึ่งสินค้าที่วางขายส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น เสื้อผ้า อาหาร รวมทั้งของที่ระลึกต่าง ๆ โดยขายตามสองฝั่งของท่าเทียบเรือประมงอ่างศิลา และที่ชุมชนขายของบริเวณลานจอดรถ

เพศ หมายถึง เพศของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลา

อายุ หมายถึง อายุของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลา

สถานภาพ หมายถึง สถานภาพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลาว่าได้ผ่านการสมรสมาแล้วหรือไม่

การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลา

อาชีพ หมายถึง อาชีพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลา

รายได้ หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลา

ภูมิลำเนา หมายถึง ภาคที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลาพักอาศัยอยู่

ความถี่ในการเดินทาง หมายถึง จำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลาในช่วงสองปีที่ผ่านมา

ข่าวประชาสัมพันธ์ หมายถึง ช่องทางที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักถึงตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลา

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หมายถึง ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลาได้ใช้ไปตลอดระยะเวลาการเดินทางครั้งนี้

ลักษณะการเดินทาง หมายถึง การเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลาครั้งนี้นั้น นักท่องเที่ยวเดินทางมากับใคร

พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง หมายถึง พาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้ในการเดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลา

การพักผ่อน หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลาได้มีพักผ่อนหรือไม่

เหตุผลในการท่องเที่ยว หมายถึง เหตุผลที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวที่ตลาดขายของฝากทำเทียมเรือประมงอ่างศิลาเพราะเหตุใด